

ALEVİ-BEKTAŞİ İNANÇ VE RİTÜELLERİ

Din Antropolojisi Açısından Bir Değerlendirme

İlyas ÜNLÜ

Yayın No | Publication Number: 47

Kitap Adı

ALEVİ-BEKTAŞİ İNANÇ VE RİTÜELLERİ -Din Antropolojisi Açısından Bir Değerlendirme-

Book Title

ALEVI-BEKTASHI BELIEFS AND RITUALS -An Evaluation from the Perspective of Religious Anthropology-

Yazar | Author: İlyas Ünlü | orcid.org: 0000-0002-1459-7130

Editor | Editör: Hasan Coşkun | orcid.org: 0000-0002-4778-1073

Yayın Tarihi | Publication Date: Haziran 2025 | June 2025

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 210

ISBN: 978-625-5959-33-1

e-ISBN: 978-625-5959-34-8

DOI: 10.70717/dta.9786255959348

Atıf Bilgisi | Cite as: Ünlü, İlyas. *Alevi-Bektaşî İnanç ve Ritüelleri -Din Antropolojisi Açısından Bir Değerlendirme*. Bursa: DTA Yayıncılık, 2025.

Din/Religion | Din Antropolojisi/Antropology of Religion | Alevilik-Bektaşilik/Alevism-Bektashism.

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout:

Samet TORUN - Ahmet TUNÇDEMİR

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

+90 507 227 1297 | bilgi@dtayayincilik.com.tr | www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir. Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing. Without the permission of the publishing company, the whole or part of the book cannot be printed, published, reproduced or distributed electronically, mechanically or through photocopying.

ALEVİ-BEKTAŞİ İNANÇ VE RİTÜELLERİ

Din Antropolojisi Açısından Bir Değerlendirme

İlyas ÜNLÜ

Bursa 2025

İlyas ÜNLÜ

1991 yılında Adıyaman ili Kahta ilçesinde doğmuştur. İlköğretim ve ortaöğretim eğitimini Adıyaman, Siirt ve Şanlıurfa illerinde tamamlamıştır. 2015 yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. 2016 yılında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak meslek hayatına başlamış; Adıyaman ve Ankara'nın çeşitli ilçelerinde görev yapmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen çeşitli içerik geliştirme çalıştaylarında görev almıştır. 2024 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda, "Alevilik ve Bektaşilik İnanç ve Ritüellerinin Din Antropolojisi Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezini başarıyla savunmuştur. Hâlen Ankara ili Yenimahalle ilçesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak görevine devam etmektedir.

He was born in Kahta district of Adıyaman province in 1991. He completed his primary and secondary education in Adıyaman, Siirt, and Şanlıurfa provinces. In 2015, he graduated from Kilis 7 December University Faculty of Education Department of Primary Education Religious Culture and Ethics Teaching. In 2016, he began his professional career as a Religious Culture and Ethics teacher under the Ministry of National Education; he has served in various districts of Adıyaman and Ankara. He has participated in various content development workshops organized by the General Directorate of Religious Education under the Ministry of National Education. In 2024, he enrolled in the Philosophy and Religious Sciences Department of the Graduate School of Education Institute of Tokat Gaziosmanpaşa University, Department of Philosophy and Religious Sciences, successfully defended his master's thesis titled "An Evaluation of Alevism and Bektashism Beliefs and Rituals from the Perspective of Religious Anthropology." He currently continues to serve as a teacher of Religious Culture and Ethics in the Yenimahalle district of Ankara.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	7
Giriş.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

I. Temel Kavramlar	21
1. Alevilik.....	22
2. Bektaşilik	27
3. Kızılbaşlık	32
4. Nusayrilik	35
5. Caferilik	40
6. Rafizilik.....	41
7. Dedelik	43
8. Musahiplik.....	47
9. Düşkünlük.....	50
10. Din, İnanç, Kültür ve Ritüel.....	54
11. Kuramsal Çerçeve.....	65
12. Din Antropolojisi ve Gelişimi.....	70
13. Dini Açıklamaya Yönelik Teoriler	76

İKİNCİ BÖLÜM

DİN ANTROPOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDEN

ALEVİLİK VE BEKTAŞİLİK İNANÇLARI

I. Din Antropolojisi Perspektifinden	
Alevilik ve Bektaşilik İnançları.....	95
1. Alevilik ve Bektaşilikte Yaratılış Anlatıları (Hulûl, Anasır-ı Erbaa) ve Hak-Muhammed-Ali Tasavvuru	97
2. Alevilik ve Bektaşilikte Meleklerle İnanç.....	109
3. Alevilik ve Bektaşilik İncasında Yazılı Kaynaklar, Yazılı ve Sözlü Kültür	114
4. Alevilik ve Bektaşilikte On İki İmam ve Hızır İnancı.....	120
5. Alevilik ve Bektaşilikte Ahiret ve Ölüm İnancı.....	129
6. Alevilik ve Bektaşilikte Kader ve Kaza İnancı	135
7. Alevilik ve Bektaşilikte Miraç Hadisesi ve Kırklar Meclisi.....	138

II. Din Antropolojisi Perspektifinden	
Alevilik ve Bektaşilik Ritüelleri.....	147
1. Alevilik ve Bektaşilikte Oruç	150
2. Alevilik ve Bektaşilikte Cem Ritüeli.....	154
3. Alevilik ve Bektaşilikte Doğum ile İlgili Ritüeller.....	162
4. Alevilik ve Bektaşilikte Evlilik İle İlgili Ritüeller	167
5. Alevilik ve Bektaşilikte Ölüm İle İlgili Ritüeller	174
6. Alevilik ve Bektaşilikte Kurban Ritüeli.....	183
Sonuç ve Öneriler	191
Kaynaklar	195
Extended Summary.....	207